

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU
YD İtiraz No : 2014/1237

İtiraz Eden (Davacı) : TMMOB Mimarlar Odası Başkanlığı
Koşur Sk. No: 4/2- Kızılay-Çankaya/ANKARA

Vekili : Av. Berna Yeşilkaya - aynı adreste-

Karşı Taraf (Davalı) : Kültür ve Turizm Bakanlığı- ANKARA

Vekilleri: 1. Hukuk Müşaviri Nermin Kırım

Hukuk Müşaviri Sibel Samim- aynı adresteler

Davalı İdare Yanında Davaya Katılan :Başbakanlık - ANKARA

Vekilleri : Hukuk Hizmetleri Başkanı Sami Arslan Aşkın,

Hukuk Müşaviri Güray Özsu-aynı adresteler-

İstemin Özeti : Danıştay Ondördüncü Dairesince verilen yürütmenin durdurulması isteminin reddine ilişkin 23/10/2014 günlü, E:2014/2388 sayılı karara, davacı itiraz etmekte ve yürütmenin durdurulmasını istemektedir.

Danıştay Tetkik Hakimi : Oğuz Salman

Düşüncesi : İtirazın kabulü gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca dosya incelendi, gereği görüldü:

18/02/2014 günlü, 28917 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 16/01/2014 günlü, 271 sayılı "Tarihi Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları" ilke kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılan davada, Danıştay Ondördüncü Dairesince verilen yürütmenin durdurulması isteminin reddine ilişkin 23/10/2014 günlü, E:2014/2388 sayılı karara davacı itiraz etmekte ve yürütmenin durdurulmasını istemektedir.

İtiraz dilekçesinin incelenmesinden; davacının hukuka aykırılık iddialarının dava konusu ilke kararının (a) ve (e) maddelerindeki " **kamu hizmet yapıları**" ibaresi ile (f) maddesindeki "**koruma amaçlı imar planları onaylanmadan**" ibaresine yönelik olduğu anlaşıldığından, itiraz isteminin anılan maddelerde yer alan ibareler yönünden incelenmesine geçildi;

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3.maddesinde; "Sit"; tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlardır." şeklinde tanımlanmış, "İzinsiz müdahale ve kullanma yasağı" başlıklı 9.maddesinde; "Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları çerçevesinde koruma bölge kurullarınca alınan kararlara aykırı olarak, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanları ile sit alanlarında inşaat ve fizikî müdahalede bulunulamaz, bunlar yeniden kullanıma açılmaz veya kullanımları değiştirilemez. Esaslı onarım, inşaat, tesisat, sondaj, kısmen veya tamamen yıkma, yakma, kazı veya benzeri işler inşaat ve fizikî müdahale sayılır." hükmüne yer verilmiş, 51.maddesinde; "Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve restorasyonu ile ilgili işlerde uygulanacak ilkeleri belirlemek" Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun görevleri arasında sayılmıştır.

13/03/2012 günlü, 28232 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmeliğin 3.

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU
YD İtiraz No : 2014/1237

maddesinin 1(l) bendinde; "Tarihi sit" "İnsanlık tarihi, milli tarihimiz veya askeri harp tarihi açısından çok önemli tarihi olayların cereyan ettiği ve bu sebeple korunması gerekli yerler" şeklinde tanımlanmıştır.

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun "İzin verilmeyecek yerler" başlıklı 10.maddesinde; "Tabiat anıtları ve tabiatı koruma alanlarında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla kullanma izni verilemez veya irtifak hakkı tesis edilemez.", "Yasaklanan faaliyetler" başlıklı 14.maddesinde; "Bu Kanun kapsamına giren yerlerde; a) Tabii ve ekolojik denge ve tabii ekosistem değeri bozulamaz, b) Yaban hayatı tahrip edilemez, c) Bu sahaların özelliklerinin kaybolmasına veya değiştirilmesine sebep olan veya olabilecek her türlü müdahaleler ile toprak, su ve hava kirlenmesi ve benzeri çevre sorunları yaratacak iş ve işlemler yapılamaz, d) Tabii dengeyi bozacak her türlü orman ürünleri üretimi, avlanma ve otlatma yapılamaz, e) Onaylanmış planlarda belirtilen yapı ve tesisler ve Genelkurmay Başkanlığınca ihtiyaç duyulacak savunma sistemi için gerekli tesisler dışında kamu yararı açısından vazgeçilmez ve kesin bir zorunluluk bulunmadıkça her ne suretle olursa olsun hiçbir yapı ve tesis kurulamaz ve işletilemez veya bu alanlarda var olan yerleşim sahaları dışında iskan yapılamaz." hükümlerine yer verilmiştir.

Yukarıda aktarılan 2863 sayılı Kanuna dayanılarak alınan; 19/04/1996 günlü, 421 sayılı, "Tarihi Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları"na ilişkin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ilke kararında; "a) Uzun devreli gelişme planı ilgili koruma bölge kurulunca uygun görülünceye kadar zorunlu altyapı uygulamaları dışında, bitki örtüsünü, topografik yapıyı, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir inşai ve fiziki uygulamada bulunulamayacağı" düzenlemesi bulunmakta iken, dava konusu ilke kararı ile bu maddenin; "Milli Park bulunan yerlerde uzun devreli gelişim planı, milli park bulunmayan yerlerde alanın tarihi ve kültürel değerlerini koruyan koruma amaçlı imar planları ilgili koruma bölge kurulunca uygun görülünceye kadar zorunlu altyapı uygulamaları ve kamu hizmet yapıları dışında, bitki örtüsünü, topografik yapıyı, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik hiçbir inşai ve fiziki uygulamada bulunulamayacağı" şeklinde yeniden düzenlendiği görülmektedir.

Anılan ilke kararının tüm maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, tarihi sit alanlarının doğal yapısıyla birlikte korunmasının esas olduğu anlaşılmaktadır.

Dava konusu düzenleme ile; tarihi sit alanlarındaki bitki örtüsünü, topografik yapıyı, siluet etkisini korumaya yönelik olarak getirilen inşai ve fiziki uygulama yasağının istisnası kapsamına alt yapı uygulamalarının dışında, kamu hizmet binalarının da dahil edildiği görülmekte olup, kamu hizmet binalarının, tarihi sit alanlarında meydana getireceği bitki örtüsünü, topografik yapıyı, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik sonuçlarının koruma kapsamından çıkarılmış olmasının, 2863 sayılı Kanunda öngörülen koruma esaslarına ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 10. ve 14.madde hükümlerine aykırı olduğu açıktır.

Bu nedenle dava konusu kararın (a) maddesindeki "kamu hizmet yapıları" ibaresinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

19/04/1996 günlü, 421 sayılı ilke kararının (e) maddesinde; "Bu alanlar içinde yer alan anıt ve şehitliklerin düzenleme ve gerekli onarımları için projeleriyle birlikte koruma bölge kurulundan izin alınması" şeklinde düzenleme bulunmakta iken, dava konusu ilke kararı ile aynı madde; "Bu alanlar içinde yer alan **kamu hizmet yapıları, altyapı hizmetleri ile** anıt ve şehitliklerin düzenleme ve gerekli onarımları için projeleriyle birlikte koruma bölge kurulundan izin alınması" şeklinde düzenlenmiştir.

Bu durumda; anıt ve şehitliklerin tarihi sit alanının bir parçası olduğu hususu dikkate alındığında, bu alanlardaki anıt ve şehitliklerin koruma bölge kurulundan izin alınmak suretiyle düzenleme ve gerekli onarımlarını gerçekleştirmeye yönelik uygulamaların koruma esaslarına uygun

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU
YD İtiraz No : 2014/1237

olduğu; ancak, bu düzenlemenin kapsamına kamu hizmet yapılarının da dahil edilmesinin, yukarıda yapılan açıklamalar da dikkate alındığında, 2863 sayılı Kanunda öngörülen koruma esaslarına uygun olmadığı sonucuna varılmıştır.

19/04/1996 günlü, 421 sayılı ilke kararının (f) maddesinde; "Önceden süregelen tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçeciliğin devam ettirilebileceği, bu amaç dışında kesinlikle kullanılamayacağı" şeklinde düzenleme bulunmakta iken, dava konusu ilke kararının (f) maddesi ile bu hükmün, "**koruma amaçlı imar planları onaylanmadan**, bu alanların bu amaç dışında kesinlikle kullanılamayacağı" şeklinde yeniden düzenlendiği görülmektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere; tarihi sit alanlarının doğal yapısıyla birlikte korunması gerektiğinden, bu alanlarda, bitki örtüsünü, topoğrafik yapıyı, siluet etkisini bozabilecek, tahribata yönelik inşai ve fiziki müdahale yasağı getirilmiştir.

Ancak, bu alanlarda tarımsal faaliyet ile bağ ve bahçecilik faaliyetlerini yürüten kişilerin, bu alanların tarihi sit alanı ilan edilmesi durumunda, bu statü nedeniyle zarar görmemeleri için, anılan faaliyetlerin doğal yaşama ilişkin olması ve doğal yapıya zarar vermeyeceği hususu da göz önünde bulundurularak, bu faaliyetlerin devamına izin verildiği, bu alanların bu amaç dışında kullanılmasına ise kesin olarak yasak getirildiği anlaşılmaktadır.

Koruma amaçlı imar planları onaylandıktan sonra, bu alanların bu amaç dışında kullanılabilmesine imkan veren dava konusu düzenlemenin, tarihi sit alanlarının doğal yapısıyla birlikte korunması ilkesine aykırı olduğu açıktır.

Bu nedenle, anılan maddedeki "**koruma amaçlı imar planları onaylanmadan**" ibaresinde hukuka uyarlık görülmemiştir.

Sonuç olarak; dava konusu ilke kararının (a) ve (e) maddelerindeki "**kamu hizmet yapıları**" ibaresi ile (f) maddesindeki "**koruma amaçlı imar planları onaylanmadan**" ibaresinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, olayda 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 4001 sayılı Kanunla değişik 27. maddesinde öngörülen ve yürütmenin durdurulmasına karar verilebilmesi için gerekli olan koşulların gerçekleştiği anlaşıldığından, davacı itirazın KABULÜNE, dava konusu ilke kararının (a) ve (e) maddelerindeki "**kamu hizmet yapıları**" ibaresi ile (f) maddesindeki "**koruma amaçlı imar planları onaylanmadan**" ibaresinin yürütülmesinin durdurulmasına, 09/02/2015 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Namık Kemal
ERGANİ

Üye
Nüket
YOKLAMACIOĞLU

Üye
Nurben
ÖMERBAŞ

Üye
Gürsel
MEKİK

Üye
Nalan
TERZİ

Üye
Ali İhsan
ŞAHİN

Üye
Vahit
BEKTAŞ

Üye
Hasan
GÜZELER

Üye
Prof. Dr. Bülent
OLCAY

Üye
Abdülkadir
ATALIK

Üye
Yalçın
EKMEKÇİ

Üye
Doç. Dr. Selami
DEMİRKOL

Üye
Erhan
ÇİFTÇİ

Üye
Oğuz
YAĞLICI

Üye
Yunus
AYKIN

